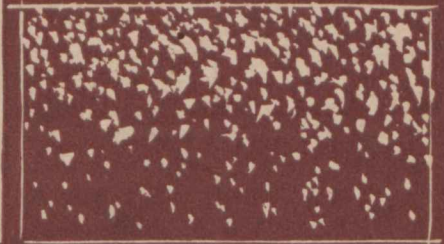

LO

SISU: KOOLI SÜNNIPÄEVAKS — M. ANNUS / EESTI VABARIIGI
21-KS AASTAPÄEVAKS — M. ANNUS / MIINA HÄRMA
75-AASTANE — E. AINLA / TALVISEL ÖHTUL — E. VASEMÄGI /
KUHU TÖTTAD? — L. INDREKO / 1938. A. ILUKIRJANDUSLIKU TOO-
DANGU SÖELUMISEST E. K. S. KIRJANDUSLIKUL KOOSOLEKUL —
E. KERA / PÄIKE, ÖHK JA VESI MEIE ELAMU SÖPRADENA —
I. MÖLDRI / MEIE KLASSIPERE — RAANA / KALAL — K. LEPIK /
LASE HÄSTI, KARL! — M. ANNUS / MINU KODU — V. KRAAV / KUI
KILA-KAI KÄIS MEIL — J. TARUS / TULEKS LUMI — L. ANNUS /
HAIGLAS — O. MÄELO / KUI KAUPMEES EI OSKA VÖÖRKEELI —
G. ILVES / KOOLIELUST / MALEST.

KAANEKAVAND L. HAAVAKATS'ILT, LÖIGE E. KERA'LT.

MEISTERFOTOGRAAF

JAAN EHAPALU

TARTUS, ALEKSANDRI 10, TEL. 9-77

MOODSAIM KUNST-
VALGUSTUS-ATELJEE.

PÄEVAVALGUS-ATEL-
JEE'S GRUPID KUNI 60
INIMESINI

KVALITEET-TÖÖ

Raamatud
Kirjutustarbed
Joonestus- ja maalimis-
tarbed
Paberikaubad
Trükitööd
Kõitetööd
Kunst-nahatööd

Oma kirjastus — pealaod

POSTIMEHE

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus
Tartus, Suurturg 16 Telef. 2-50

VALMISTAN MÖÖDU-
KATE HINDADEGA
IGASUGUSEID KOOLI-
JA ORGANISATSIOONI-
MÄRKE

J. VILLMANN

MÄRKIDE JA GRAVEE-
RIMISTÖÖKODA

TARTU,
GUSTAV-ADOLFI 15

*Meeldivalt
pildistate*

meisterfotograaf

Heino Ehapalu

Tartus,
Gustav-Adolfi 8.

I L O L I

TARTU KOMMERTSKOOLI, III PROGÜMNAASIUMI, KAUBANDUS- JA
ÄRINDUSKESKKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI.

Ilmub 6 numbrit õppeaastas.

IX aastakäik

Märts 1939

Nr. 4 (50)

Õpilaskonnakogu.

M. S. S. 118.

Sf 4436

Kooli sünnipäevaks.

Iga ajaratta täispöörde järele seisame samade tõsiasjade ees.

Keset argipäevasust, keset tõsist ja intensiivset töömeeleolu on päevi, mis teevad meie elu elavuslikumaks, rõõmsamaks ja vahelduvamaks. Üheks niisuguseks ühiseks rõõmupäevaks käesoleval õppeaastal on meie kooli 18. (33.) aastapäev — argipäevasust unustama panev päev õpilasile, õpetajatele kui ka arvukale vilistlaskonnale.

Noorus on homse päeva ühiskond, mis juba täna elava huviga suhtub kõigisse avaliku elu nähtusisse. Ei taha ütelda, et peaksime kõik omaks võtma, mis tänapäeva ühiskond pakub. Ei! Aga sellest, mida pakub meie kool, püüame ammutada nii palju, kui suudame. Meie kool on olnud haridustemplik tuhandetele noortele, määratuks teguriks kogu

riigi ja rahva elus. Ja üks päev aastas pühendada tema sünnipäevaks — seda tehes unustagem igapäevasust, unustagem tööraseks ja andkem oma hinges maad rõõmule ning ülevaile tundeile!

Tundkem rõõmu, et meie kool, töötanud 18 (33) aastat kitsastes ruumides, võib kõikide eelduste kohaselt „enne täisikka jõudmist“, s. o. tuleval aastal, oma järgmist sünnipäeva pühitseda uues, nägus ja ajakohases hoones.

Unelmad on kink, mis meile antud, et teha elu talutavaks ja heaks. Veel pool aastat tuleb elada uue haridustempli unelmatest, vahest siis ometi täitub meie kõikide ühine soov.

Algavaks stardiks sünnipäevalapsele Õpilaskonnalt tema siiraimad õnnitlused.

Martin Annus.
Õpilaskonna esimees.

Eesti Vabariigi 21-ks aastapäevaks.

Elu on võitlus, ja elamiseõigus maailmarahvaste peres iseseisva, rippumatu üksusena — see on võitluse vili.

Raske, vaevarikas ja halastamatu on olnud meie kodumaa, Eesti, meie rahva, eestlaste saatus. Ei ole külastanud meid küll suured ja laastavad loodusekatastroofid siin kauneil Läänemere kaldail laastava tormina, vaid rahva tõustes rahva vastu jäid meie esivanemad suure ülevõimu alla.

Need, kes olid meist tugevamad, kes ihkasid meie viljakat kodumaad, kurnasid üksteise järele meie maa — orjastasid rahva.

Orjastasid — võtsid meie maa ja varanduse, sest nõrgem jääb alla. See polnud võitlus mees mehe vastu, kus tuntakse juba eestlaste rammu, vaid ennastsalgav ja pingutav, pea-aegu lootusetu püüe end vabastada Euroopa suuremate ja võimsamate rahvaste võimupiiridest. Orjastati

meie maa ja vara, orjastati ka meie ihu, aga kes suutis orjastada eestlase hinge! Eestlane oli ja jäi oma hinge põhjas vabaks inimeseks. Aastasadu põles meie esivanemate hinges vabadustuluke. Põlvest põlve immitses see teadmine rahva südames nagu hõõguv süsi tuha all. Vanad raudgad, kes olid saanud maitsta vabadust, jutustasid oma lastele ja lastelastele vabadusest, koduarmastusest ja kangelastegudest, kui eestlane oli veel peremees omal maal. Ja need rääkisid kuuldot edasi järeltulevatele põlvedele samasuguse armastusega, samasuguste sütitavate sõnadega, ilma et nad ise seda kunagi maitsta oleksid saanud.

Kohati lõi immitsev vabadustuluke lõkkele, kasvas võimsaks leegiks, aga vaenlane oli veel liiga tugev ja lämmatas kõik vabastamiskatsed.

Aga ta tuli — see vabadus. Meie rahvas hingestunud sadade aastate püüded, meie tuhandeid esivanemaist päritud lõõmav vabaduskirg, seda ei suudetud igavesti ohjendada. Elada teiste tahtmise järgi, töötada omal kodumaal, mida ei või nimetada omaks — seda ei suudetud taluda. Surm või vabadus — nii otsustati üksmeelselt. Ja kõik, elatunud mehest noore koolipoisini, kelle soontes voolas kalevite julge veri, haarasid

relvad, et oleks vaba eesti rahvas ja eesti muld.

Eestlased on kangelaslikult võidelnud oma vabaduse eest. Kogu meie ajalugu, kogu meie rahva minevik on olnud lõpmatu vabadusvõitluste ahel. Ja see ahel lõppes ajutiselt sellega, et 24. veebruaril 1918. a. kuulutati Eesti iseseisvaks sõltumatuks vabariigiks.

Meie kodumaa on väike täpik suurel maailmakaardil, eestlased arvult väike üksus rahvaste mitmepalgelises peres, aga mis teeb väiksegi rahva tugevaks, see on ta sisemine väärtus.

Meis kaasaegseis, meis noortes — rahva tulevikus — peab tõsine aukartus olema nende inimeste vastu, nende 11 kaasvõitleja vastu, kelle nimed on jäädvustatud marmortahvlile, kes kaugel vaenuväljal panid oma elu kaalule, andsid oma kalleima endi, teiste ja tulevaste põlvede vabaduse eest.

Meie noored oleme saanud vanemalt põlvelt vaba, iseseisva Eesti, kus võime oma nooruseenergiat tööle rakendada ja sellepärast tahame meie ühisel nõul ja jõul end rakendada tulevase Eesti, veel kultuursema ja avarama Eesti ülesehitamisele, kus leiavad rahuldumist kõik meie püüded ja eluideaamid.

Martin Annus.

Miina Härma 75-aastane.

9. veebruaril täitus 75 aastat meie lauluema sünnist, mil Eesti sai endale tulise hingega naiskomponisti, kes andis väga palju Eestile uut ja väärtuslikku koorilaulu alal.

M. Härma sündis 9. veebruaril 1864. a. Tartumaal Raadi vallas kooliõpetaja tütreana. Alghariduse omandas ta oma isalt, kellelt sai ka ühtlasi esimest õpetust muusikas. Hiljem andis talle õpetust muusikas K. A. Hermann, kelle õhutusel pääsis Miina Peterburi konservatooriumi. Konservatooriumis õppis ta prof. L. Hamiliuse oreliklassis, mille lõpe-

tas a. 1890, omandades helikunstniku diplomi orelil alal. Andis selle järele rea kontserte Inglis-, Saksa- ja kodumaal, kus äratas igal pool huvi oma väljaarenenud maitse ja hea tehnikaga. Asus elama Tartu, kust aga mõne aasta pärast lahkus, et asuda Kroonlinna organisti kohale. Tegutses Kroonlinnas 12 aastat, kust teda tagasi sundis pöörduma lahtipuhkenud Maailmasõda. Asus uuesti Tartu, kus jätkas oma tegevust koorijuhina ja muusikaõpetajana. Praegu elab M. Härma Tartus, kus veedab oma vanadusepäevi.

Miina Härmat võib kahtlematult nimetada eesti koorilaulu emaks. Juba esimestes viisides, mis ta lõi 16-aastaselt, ilmneb tehnilise voo- ruse kõrval loomulikku voolavat meloodi- list vormitunnet. Kui K. A. Hermann tegi omal ajal avarat propagandat eesti rahvaviisi kasuks, siis oli M. Härma esimene, kes asus nende kunstipärasemale väljatöötamisele. Õige tunduv arv rahvaviise on tema har- monisatsioonis leidnud levikut ja uut elustust ning tunnetust. Peale har- moniseeritud rahvaviiside M. Härma on avaldanud rohkesti ka muid koo-

ri-laule, milles peitub heroism ja õrn lüürika.

Miina Härma on olnud rahvuslane kogu oma loominguga kui ka era- eluga. Ta on kinkinud palju Ees- tile, mille eest võlgneme talle palju tänu. Ta koorilaulud on saanud meile raudvaraks ja ta ise on saa- nud meie lemmikuks. Oma senise pika eluaja on ta pühendanud täiesti eestlusele.

Soovime oma kallile hõbejuukse- lisele lauluemale tulevikus veel palju päikesepaistelisi elupäevi!

Endel Ainla.

Talvisel õhtul.

„Vanaisa, ütle, kui kaugel on mäed?

Kas siit meie aknast neid näeb

ütle kauge ja kareda lume,

ja üle selle metsa, mis nii tume? —

Vanaisa, ütle, kas näeb?“

Vanaisa istus, laup kortsus,

mõttes, vaikis ja piipu popsis.

Jalas vildid ja sukki paari kaks,

kampsun seljas villane, paks...

Vaatles aknail lilli, mis teinud külml,

ja päikest, mis loojus kui urm.

Punane talvepäev õhtusse haihtus,

eemal kellahelin õhus kaikus.

Miski näis kui tontlik siluett,

ent siis taipas — see silmapett.

„Ei, laps, need kaugel veel, —

ei näe sa neid lumisel talveteel,

ei paista üle kauge ja kareda lume

ja üle selle metsa, mis nii tume...

Ei siit veel näe, mu laps!“

„Aga ütle, ütle, kus näen ma siis neid,

kas viib sinna palju ja avaraid teid?“

Vaikus, külml paukus õues,

ent miski tuksatas vanaisa põues.

Hangel säras kui ilusaid helmi —

märkas vanaisa naeratust kelmi,

mis mängles lapse põskede lohus.

„Näe, vana, pärlid hangel ja õhus

ripnevad tuhanded helkivad kiired!

Või on need lendavad, valged hiired,

kes mänglevad kargel ja külmal õuel,

ütle, kas külml ei ole neil põuen?“

Ja vanaisa vaatas, see oli lumi,

mis loojuvas päikeses kiirgas kui tuli,

ja hang, mis sädeles kiirte kullas —

laup selgines muremullast...

„Jah, laps, mäed on siit kaugel —

kuule, miks helgib pisar su laugel?“

„Ei tea, kas hammustas prussak või Pondu

või oli see valu nüisama, muidu.

Kuid vaata, miks päike läheb?

Nü pime? Kas nüüd tulevad tähed?“

Ellen Vasemägi.

Kuhu tõttad?

Mida enam areneb kultuur, mida enam tsiviliseeruvad rahvad, seda kiiremaks muutub elutempo. Ühes kultuuriga poeb inimesisse tung alati rutata, rühkida, midagi saavutada ja ikka kiiremini edasi jõuda. Aja kokkuvõid ja maksimaalsed saavutused kõikidel aladel — see on kõik! Selle poole püütakse. Püütakse millegi enneolematu poole, millega lõpuks isegi ei jääda rahule.

Kas see ei tekita meis lõpuks küsimuse, et kuhu me siis tõttame? Ja kas me selle tõttamisega ei lähe liiale? Kas igapäevane sisemine mina vahel ei küsi: kuhu tõttad?

See on küsimus, mille inimesed suures võidujooksus ajaga on hoo pis vastamata jätnud. Pole aegagi sellele mõelda. Niimoodi kogu tsiviliseeritud inimkond aina tormab millegi parema, ilusama poole. Mille poole just — seda ei teatagi täpselt. Teatakse ainult, et edasi! Ja seda kõigil elualadel.

Ei saa kuidagi hukka mõista edasipüüdmistahet, mis on üks inimese ürgomadusi. Ei saa midagi halvustavat öelda ka kõigi nende suurte saavutuste kohta, mis tehtud näiteks arhitektuuri või tehnika alal. Kui puuduks inimesis too edasirühkimistahe, oleks kõik see jäänud saavutamata. Ei jõua loendada, ja ei teagi kõike, mis on leiutatud ja koostatud selleks, et muuta elu aina kergemaks, mugavamaks, et inimesel oleks tarvis võimalikult vähe kehalist tööd teha. Igasuguste tehniliste saavutuste läbi peab tulevikumaailmas inimene saama läbi peaaegu täiesti ilma kehalise tööta. Ta on ainult masinate käskija.

Ent kas need saavutatud liigsed mugavused viimaks ei hellita inimest ära ega muuda teda ükskõikseks töö vastu? Mis saab selle ruttamise ja edenemise juures inimesest endast ja

mille poole ta areneb? Milleks ta muutub siis, kui kõik masinad tema eest töö ära teevad, kui ta vaid käsitab? Missuguseks muutub inimene siis kehaliselt? Ja kas ta viimaks ei muutu ise ka nagu masinaks? Kas ei lange ta ohvriks sellele ülikiirele arenemisele, suurtele püüetele, tõttamisele? Kas ta lõpuks, selle asemel et ise areneda, ei muutu väetimaks?

Need ja tuhat teist küsimust tekitavad, vaadeldes inimkonna kiiret jooksu. Vastused neile küsimustele jäävad andmata, aga kas nad ei pane meid natuke kahtlema nii kiire tõttamise vajaduses. Pealegi oleks ju kohutav mõelda, et inimene, kes kõike edasi viib, ise sealjuures enda suhtes teeks vähikäike. Meis tekib viimaks arvamus, et nii suur ruttamine ja edasijõudmine polegi väga vajalik.

Kui inimesed põhjalikult selle üle järele mõtleksid, kuhu viib neid nende tõttamine, võibolla nad vähendaksid oma kiirust. Võibolla nad leiaksid, et liigne mugavus ja kõik tippsaavutused polegi parimad. Edenemine võiks ju toimuda loomulikult teel, aegade vältel. Aeg läheb isegi küllalt kiirelt ja küll tema juba endaga midagi kaasa toob! Milleks siis püüda temast ette jõuda?

Peaksime ehk vähendama seda liiga kõrgele ronimise indu. Ei taha uskuda, et elu siis inimesele tühjema näib, kui puuduvad abinõud seda kunstlikult mugavaks teha. Paljude põhimõtte on see, et võtta maailmalt eluea jooksul parim, mis ta pakkuda suudab. Kindlasti võime ka pikaldase ja rahuliku arenemise juures elult küllaltki palju ilusat ja hääd koguda. Peab vaid mõistma välja noppida seda ilusat ja peab ka mõistma hinnata kõike väärtuslikku, mis meil on elust saada.

Ja seda kõike võime saavutada ka ilma üleliigsete pingutusteta, kiirus-

tamiseta ja tõttamiseta. Siis jääks ära kartus, et inimene selles keerises muutub viletsaks, väikeseks olevuks.

Võibolla kogu inimkond oleks isegi õnnelikum, kui jääks ära see liigne püüdmine — ei tea mille poole. Muidugi: kas edasi või tagasi, seismajäämist ei ole, aga sellegipärast

võiksime juurelda selle kallal, kuhu me jõuame säärase kiirusega ja kas nii suur tõttamine on loomulik.

Selle üle peaks igäiks korra põhjalikumalt järele mõtlema: Igäiks peaks püüdma vastata küsimusele, mille ta ise endale esitab: kuhu tõttad?

Linda Indreko.

Maimu Nõu.

Laadal.

1938. a. ilukirjandusliku toodangu sõelumisest

E. K. S. kirjanduslikul kõnekoosolekul.

5. veebruaril korraldas Eesti Kirjanduse Selts kirjandusliku kõnekoosoleku, mis võimaldas pilku heita kogu 1938. a. ilukirjanduslikule toodangule tema kõigis vormes. Nii rääkis kirjanik P. Viiding möödunud aasta luulest, prof. A. Oras novellikirjandusest, kirjandusteadlane O. Urgart romaanidest ja kirjandusteadlane H. Paukson näitekirjandusest.

Koosoleku avasõnas võttis rääkija lühidalt kokku raamatu tähtsuse meie kultuurelus ja ütles muuseas: „Meie raamatutoodang, eriti ilukirjanduslik toodang, on kasvanud iga aastaga, kuid kahjuks ei saa ütelda, et koos kvantiteediga kasvaks ka kvaliteet. Vähemalt ei saa seda ütelda mulluse aasta kohta, kuigi ilmunud teoste väärtuse keskmine on kaunis kõrge...“

Kirjanik Paul Viiding, kes lähemalt käsitles mullust luuletoodangut, nimetas möödunud aastat luulepõlul ikaldusaastaks. Uusi luuletuskogusid on ilmunud võrdlemisi vähe ja paremaid, millest kõnelda, on vaid 3 kuni 4. Need on Kersti Merilaasi „Maantee tuuled“, Henrik Visnapuu „Põhjalvalgus“ ja Erni Hiire „Palgest palgesse“. Kõneleja mainis, et meie noorluuletaja Kersti Merilaasi esikogu „Maantee tuuled“, mida ta peab parimaks, valmistab meeldiva üllatuse. Mainitud kogu jätab võrdlemisi tervikliku mulje — värske ja elurõõmsa. Värsid on täis tundehellust ja soojust, rütm voolav ja sujuv.

Henrik Visnapuu üheteistkümnnes luuletuskogu „Põhjalvalgus“ on sisult ebaühtlasem, ainekult laialivalguvam ja tundub, et luuletajal on kirjutamisel puudunud seesmine loomingu-
tutung, vähemalt mõnedes värs-

sides. Kogu pealkiri „Põhjalvalgus“ viitab kodumaisele ainekult ja nii ongi — enamik luuletusist õigustab seda. Erni Hiire kohta ütles kõneleja, et autor oma luuletuskogus „Palgest palgesse“ propageerib ilma vaatelise programmi. Ta on seadnud valemiks: „Luuletus võib olla juhtkiri“. Kõneleja ütles, et selle vaatega võib nõus olla ainult siis, kui luuletused on selged, lõppsihti väljajooksvad, kuid mainitud kogu juures ei saa seda ütelda kõigi luuletuste kohta. Ka on Erni Hiir kasutanud raskepärast sõnastusvormi ja sellest johtub, et alati pole suudetud tähtsat sisu sulgeda niisama tähtsasse, häässe ja arusaadavasse vormi.

Prof. A. Oras käsitles lähemalt August Mälgu novellikogu „Mere tuultes“, Peet Vallaku humoreski- ja groteskikogu „Lambavarga Näpsi lori-
jutud“, Karl-August Hindrey „Südamed“, Leida Kibuvitsa „Rist ja Rõõm“, E. Laidsaare „Viimne ring“, Jakob Liiva mälestiskogu „Mälestusi lühijuttudes“ jt. Käesoleva juures pikemalt peatuda ei luba aga artikli kitsas ruum.

Oskar Urgart rääkis romaanitoodangust, andes ülevaate ilmunud paremaid teoseid. Nii peatus ta pikemalt Richard Rohu „Elutee“, August Jakobsoni „Oktoobrituul“ ja „Inimsaatused“, Pedro Krusteni „Pime Voorus“, Karl Ristikivi „Tuli ja raud“, Aug. Hindrey „Lembitu“ ja „Nõid“, Marta Sillaotsa „Neli saatust“ ja August Gailiti „Karge meri“ juures. Kõneleja mainis, et eelpoolnimetatud teoste kvaliteet on üsna hea, kuid midagi esileküündivat ega tippsaavutist pole antud.

H. Paukson tutvustas üldiselt näitekirjandust, tõstes eriti esile Aino Kalda „Hundimõrsjat“, Vaiguri „Raudset kodu“ ning vähemal mää-

Puulõikeid.

Enn Kera.
Maastik,

Enn Kera.
Tänav vanalinnas.

ral ka E. Laidsaare jante kapral Pensioniga ja sama autori „Idavalvurit“.

Läbirääkimiste all, mis olid arvata-vasti mõeldud selgituste saamiseks uudiskirjanduse kohta, oli vaid üks sõnavõtja, kes aga enda kohuseks pidas võrdlemisi laiaulatuslikult kirjanduse kui ka kirjanduse arvustuse arvustamist. Ta nimetas, et suurim viga, mis arvustuse juures tehakse, on see, et antakse lühike sisukokkuvõte ja ainult lõppu pannakse mõni arvustav, kas hea või halb sõna. Tema arvates needki vastavalt suhetele arvustatava autoriga. Nii teadis kõneleja mainida isegi mitut sellist juhtumit, kus arvustaja ise teost üldse läbi lugenud polevatki, siit-sealt võibolla ainult lehitsenud. Selline arvustus loomulikult ei saa olla ka õiglane ja sellepärast olevat praegu parem üldse mitte arvustusi lugeda.

Teiseks puudutas kõneleja teoste sisu eluläheduse küsimust, leides, et üldse jutud teose elulähedusest või mittelähedusest on naeruväärsed, sest õieti (loogiliselt!—?) polevatki ju midagi, mis oleks elukaue, ja rää-

kija pidas tarviliseks lisada, et isegi surnu polevat elukaue.

Edasi käsitles kõneleja üldist raamatutoodangut, nimetades, et viimasel ajal ilmunud teosed, väheste eranditega, on otsekui mingisugused poliitilist sihti taotlevad propaganda-raamatud, milles taotletakse riiklikust. Näitena palus võrrelda Mait Metsanurga-Hubeli „Punast tuult“ ja viimaseaja toodangu tippteost „Ümera jõel“. Näib, ütles kõneleja, et kirjanikud viimasel ajal kirjutavad otsekui mingi riikliku poliitilise propaganda eeskirja, mitte seesmise loomistarbe ja mõtestuse järgi, sest — „leivaisa tahtmist peab austama!“ Erandina mainiti vaid A. H. Tamm-saaret.

Lõpuks tahtis kõneleja veel puudutada ka luuletoodangut, kuid et teisi sõnavõtjaid ei olnud ja koosoleku juhataja arvas, et mainitud, üsna teravasõnaline kõne võib muuta vastuvõetamatuks, lõpetas koosoleku. Nii jäi osa teravast, kuid paraku ka tõsiselt mõtlemisväärsest arvustusest kõneleja tagavarasalve.
Enn Kera.

Päike, õhk ja vesi meie elamu sõpradena.

Olevi kiri onule.

Armas onu!

Ära pahanda, et ma pole Sulle hulgal ajal kirjutanud. Selles pole mitte minu laiskus süüdi, nagu Sa võibolla arvad, vaid hoopis tõsisem põhjus — olin haige. Oi, onuke, kui Sa teaksid, kui halb on haige olla! Eriti veel siis, kui väljas on ilus ilm, teised poisid kelgutavad ja kogu ümbrus särab härmatise kattes. Kui Sa teaksid, kuidas siis kõik minus otse kisub välja kargesse talveõhku, et kaasa elada teiste rõõmudele. Pealegi on toas õhk umbne, sest ema ei luba aknaid avada, kartes, et külmetun.

Olen juba üsna terve ja soovin, et ma kunagi enam haigeks ei jääks. Kui tore see oleks! Poleks enam vaja ööde kaupa unetult voodis lebeda ja päevad läbi toa umbses õhus viibida.

Aga need on kõik ilusad tühipaljad mõtted, sest minu arvates pole sellist inimest, kes suudaks haigusele vastu panna.

Kuid nüüd, onuke, ma lõpetan oma kirja, sest mu käsi on juba väsinud.

Tervita minu poolt Ülot ja ka kõiki teisi!

Sinu vaene väike

Olev.

Maimu Nōu.

Turule.

Onu kiri Olevile.

Armas Olev!

Olin väga rõõmus, saades Sinu kirja. Kuna ma armastan väga vaidlusi, siis avaneb mul nüüd Sinu kirjale hea võimalus vastu vaielda. Sa ütled, et pole mingit võimalust ühelgi inimesel haigusele vastu panna. Usu, armas Olev, see arvamus on Sinul täiesti vale. Haigustest on võimalik hoiduda ja selleks pole vaja rohkem kui kolme vahendit, mis aga ei maksa sentigi. Need vahendid on: päike, õhk ja vesi. Eriti siis, kui nad on meie toas, sest toas me viibime rohkem kui väljas. Teen Sulle kohe selgeks, miks need kolm vahendit on parimad tervise säilitamiseks.

Esiteks räägin toaõhust. Toaõhk peab olema värske, hapnikurikas, vaba igasugusest tolmust. Selline täiesti puhas ja värske õhk puhastab me kopse ja seega ka me veri muutub hapnikurikkamaks. Värske, hapnikurikas veri aga on palju võimelisem surmama haigusepisilasi kui hapnikuvaene veri. Et värske õhk tuppa sisse pääseks, selleks peab tuba vähemalt kord päevas korralikult tuulutama.

Sa ütles emale, et tema kartus oli asjatu, kui ta hoidus aknaid Sinu haiguse ajal avamast. Ta oleks võinud Sind paksema vaibaga katta kuni silmadeni, et külm õhk kohe suhu ega ninna ei satuks, ja siis aknad avada. Peale toa tuulutamist oleks tulnud oodata, kuni õhk soojeneb ja siis tekk näolt võtta. Värske õhus viibides oleks Sa kindlasti kiiremini tervenenu.

Nii, nüüd ma räägin siis päikesest. Päike on kõigist kõige mõjuvam arstirohi haiguste vastu, sest ta surmab pisilasi. Meie peame kõigi abinõudega selle eest hoolitsema, et päikesekiired kergema vaevaga meie tuppa sisse pääseksid. Selleks peame hoolitsema, et aknad oleksid alati puhtad ja poleks mitte kaetud raskete tumedate eesriietega.

Lõppeks vesi. Ka see on hea vahend tervise säilitamiseks. Me puhastame temaga oma eluruume, sest mustus soodustab haiguseepisilaste tekkimist ja arenemist. Jaheda veega karastame oma keha ja mis kõige tähtsam — me peseme ennast veega. Puhtus on aga haiguste kõige kurjem vaenlane. Meie joome vett, sellepärast peab see olema täiesti puhas.

Kõike kokku võttes ütlen: kui Su tuba on alati õhutatud ja seal valitseb puhtus ning särab päike, siis peaks Su unistus — alati terve olla — osaliseltki täituma. Need vahendid on alati olnud ja on ka tulevikus meie kalleima vara — tervise — truud valvurid.

Ma loodan, et mu kiri Sinu juures oma otstarvet täidab. Oleks väga hea, kui Sa selle ka emale lugeda annaksid. Võibolla ta leiab siit midagi, millest ta ennem polnud teadlik.

Loodan, et näen Sind varsti ka isiklikult, sest Ülo ootab väga Sinu külaskäiku.

Tervitustega Sulle head soovija onu.

Ilmar Möldri.

Meie klassipere.

Meiegi klassipere nimistu allub tavalisele A-B-C-seadusele ja algab seepärast A-ga, rikub aga kogu süsteemi, lõppedes juba T-ga. Need kaks aabet piiritlevad meie klassi seitsmeteistkümnepealist kogu. Reeglipärane oleks seetõttu alata A-tähele klassisõsara iseloomustamisega (kes küll sugugi ei sarnle tähestiku

nukrailmelise, otsekui kõhuvalus kõverduva A-ga, vaid osutub üsna elurõõmsaks ja lustlikuks tütarlapsesks). Kuid et kaasaja loosungiks on — võim enne kõike, siis paratamatult tuleb mulgi siirduda kõigepealt klassi võimukandjate iseloomustamisele.

Klassi praegune „president“, s. t. klassivanem, ehkki feminiinsest

Georg Sander.

Sula.

soost, on sünnipärase perenaiseliku veetlusega ja praktiliste huvidega tütarlaps. Tas on vaimset „mina“, tuumakust ja tõsidust. Talle väärrika partnerina võimu teostamisel sekundeerib humoristlik, kirjanduslike huvidega „kangema“ soo esindaja. — Tähtsa tegelasena askeldab ka klassi kirjataoimetaja, evides kadestatavalt ilusat käekirja. Klassi „rahaministriks“ on tütarlaps, kellel peale oma vastutusrikka tegevuse siiski piisab aega hoogsateks tülideks ja sõnavahetusteks mõne niisamasuguse vahedasõnalise ja ägedaloomulise näitsikuga. Tingimata tuleb kõnelda ka klassisõsaraist-tantsijatarest, kes sageli unistavad loorberitel puhkamisest ovatsioonidemuusika saatel. Klassi tõelise briliandina esineb väike moodsasoenguline šatään klassisõsar, kes lahendab rakseimaidki matemaatikaülesandeid stoilise rahuga ja endastmõistetava kergusega, sellepärast on tal sõpru-abivajajaid külluses.

Mainitud moodustavadki klassi selgroo ja ilme, kuna teised, mainimatud, oma tagasihoidlikkuses millegagi silma ei paista, elades tavalist kooliõpilase-elu hiirvaikselt ja tui-vagalt.

Klass osutub peaaegu terves koosseisus feminiinseks, välja arvatud kolm „rüütli“, kes vastaspoole suure ülekaalu tõttu vaevu julgevad mehiselt protestida liigategemisele, aga leevenduseks sellele võimaldub neil sageli olla eelistatud seisukorras tantsupõrandal, kuid rohkem veel liuväljal. Needsinatsed veljed aga ei hooli eriti oma klassisõsaraist foxtrotlemisel ja uisklemisel, sest nendega ollakse ju nagunii kogu hommikupool koos. On's vaja raisata ka õhtupoolikut?

Eelkirjutatu annab linnulennulise ülevaate ühe klassi koosseisust, milles ilmnevad tänapäeva kooliõpilase standardtüübi hüved ja pahed.

Raana.

Kalal.

(Mälestus suvest)

Luhas sulpsutab ju kala,
kõrkjas häälitseb ka part.
Kaldal püün minna sala:
kas ei tule juba Mart.

Saabub Mart, veel uni silmis,
õngeritv tal seljas ka.
Peagi panen paadi valmis,
võtan aerud kätte ma.

Sõuan vaikselt üle järve,
luhas häälisteb veel part.
Viska välja üle perve
vett, mu sõber, väike Mart!

Paadi kõrkja äärde juhün,
õnged välja heidame.
Haaranud meid püügihühin,
tõrkjaid kalu laidame.

Kõlab õhus juba vuhin,
kala tõmbab väike Mart.
Enam haarab püügihühin;
kõrkjas ehmatas vist part.

Õhus kostab tiivasahin,
kõrkjast lendab välja part.
Tema lendu minna vahin,
vahib väike sõber Mart.

Tõmbame me järve sinast
sürgi, haage, ahvenaid.
Tõuseb üles uduvinast
parte suuri, toredaid.

Saabub peagi hommik kena,
üäl naerab päikesesilm.
Pilvi taevas vähe täna,
ilusaks on muutund ilm.

Kalju Lepik.

Maleringi esimees **Elmar Mikkel**.

(L. Kruusmaa käärilõige.)

Lase hästi, Karl!

Veebruarilõpu tuhkjast taevast uhtus alla hingematvat kiudlund juba teist päeva. Uhtus halastamatuse, viha ja jonniga, ähvardades matta iga hingelise, kes julgeb astuda üle läve.

Metsik idatuul tormas kui lahti-pääsenud metsloom üle nurmede ja põldude, ulgus ümber majade, vihistas korstnais, vingerdas salaliku maona mööda võsastikke ja kargas siis ootamatult suure metsa kallale, müristades, pragistades, lõhkudes, murdes ja hävitades kõike, mis ette juhtus, kõike, millest jõud üle käis. Keerutas siis lagendikelt üles määratu tuisupilve ja kadus vihisedes kaugusse... Mets aga kohises ähvardavalt, salapäraselt.

Metsatuka serval, külast umbes paarsada sammu eemal nõjatub vastu krobetatüvelist suurt mäнди sõduririietes noor koolipoiss, jalad pehmes lumes, paigatud sõdurikuub seljas, püss kaenla all — ja mõtleb. Aegajalt tõstab ta pilgu ida suunas — peenikesed lumekübemed lõikavad kui terava noaga näkku — silmitseb ümbrust, siis tõmbab ta krae kõrgemale, kohendab salli, pöörab selja tuule poole ning pea vajub jälle mõttes sügavamale rinnale.

Ei tea, mida teevad kodus isa ja ema, kas magavad nad praegu, kas suudavad nad arvata, kus olen mina? Mida teeb väike õde? Mida tehakse koolis?

Poisi külmetunud käsi kobab midagi sineli parempoolsest taskust, mis pidi olema enam-vähem terve. Tõmbab säält välja kaks kirja. Äkitselt jookseb kuum hoog üle ta keha — kas kuskil ei kuulnud midagi kahtlast, kas polnud kuulda mingeid hääli? Pilg puurib läbi ööpimeduse tuiskavasse, möllavasse öhe, kõrv püüab tabada kahtlast heli, aga pole kuulda muud kui tuule vihinat, metsa tumedat oigamist ja südame vasardamist. Polnud midagi, oli vaid pingutatud meelte pete.

On siiski õudne olla nii üksikeset märatsevat loodust, käes külm vaikiv relv, sõnakuulelik tööriist — ainukene seltsiline, ainukene sõber. Aga umbes tund aega veel, siis tuleb vahetus.

Esimene kiri on kodustelt — emalt. Lugeda ei näe, aga on nii hubane, nii südamelähedane hoida neid külmetunud käes, sest nad sisaldavad sooje sõnu. Hakkab endalgi soojem, süda tuksub kiremini. Kirja lõpus, see on tal selgesti meeles, seisavad ema viimased sõnad — „hoia end“.

Teine kiri on helesinises ümbrikus, helesinine on pabergi, millel iga lause on sööbinud ta mällu. Kas ei seisnud sääil kuskil: „Oled Sa elus, oled Sa terve? Kirjuta niipea, kui oled kätte saanud need paar rutuga „visatud“ rida! Ela hästi ja veel kord ela hästi — peatse jällenagemiseni — Sinu Asta.“

Kirjad libisevad uuesti tasku. „Ela hästi — peatse jällenagemiseni — sinu Asta...“

Külm on. Jookseksin külla ja tagasi, teeksin endale natuke sooja, aga kes teab, kust võib kuul selle keresse vihiseda — täna pidada ju punased ründama.

Peatse jällenagemiseni... Kas teab ükski sõdur loota jällenagemist. Hoi end... pilk libiseb tahtmatult truule sõbrale kaenlas ja külmetunud käsi klammerdub tugevamini ümber püssi pära. Sinu Asta...

Ees mustava metsa ladvus kumas. Paugatus, ja granaadikildude vihane vilin puurib läbi tormise öö, sulab siis kokku tuule vingumisega ja kaugeneb. Siis jälle. Ligemale tuleb valuga äge vilin, lajatus vasakul, siis keset küla. Punased pommitavad. Jälle ja jälle kuuldu seda valulist muusikat, siis plahvatus... terve ilm lööb silmade ees mustaks. Granaat lõhkes lähedal. Maa võpatus hetkeks, lumi ja külmanud lumekamakad lendasid õhku. Külal on kõik ärkvel. Süüdatakse tulesid ja kuul-

Enn Kera.

Ootamine ja —

jällenägemine.

dub erutatud hääli. Jälle läheneb tasane sumin, muutub vilinaks, siis plahvatus. See on viha häälotsus, puhtaim, mida iganes võid kuulda. Hinge haarab niisugune tasumisehimu, südamest käib läbi kuum valutuksatus ja sõrmed pigistavad kramplikult külma püssi-rauda. Meie ja nende vahel on ülesaamatud ajaloolised kuristikud. Nad on röövinud meie esiisad, meie peame selle verehinnaga lunastama. Kuid mida sa teed, kuidas sa lunastad püssi ja paarikümne padrunita, kui sind hävitatakse juba mitme kilomeetri tagant.

Siis tuli vaheaeg. See oli nagu sügav hingetõmme enne võitlust. Kõik on peatunud, kuid pingul, valmis iga hetk kallale kargama. Seal ees, lumetuisus, seal mustas midagi. Pikali, nii on kindlam. Taskus on paarikümne padrunit, kui kaua suudaks nendega lahingut pidada? Aga kes teab, vahest jääb neist veel teis-telegi.

Püss tõusis palgesse nagu iseene-sest, läks lahti nagu iseenesest, sest polnud aega mõelda, silm tabas tumedal taevafoonil kogusid. Kär-gatus, millele vastatakse ägeda ragi-naga. Seljataga kuulduv müdinat. Abi tuleb. Umbes kolmkümne meest, küla kaitseväge, tulevad joos-tes, püssid pauguvad. Lase hästi, Karl! Kõrval, mõni samm eemal lamab lumes klassivend, pinginaaber,

suitsev püss käes. Metsavahe on täis kuulide vingumist, millele püssi-tule korratu raksumise sekka kuul-dub kuulipilduja korrapärasest podi-nat. Uuesti raksatab Karli püss ning hall kogu vajub lumme. Laskemoon on otsas... Aga, püksitaskus — seal peab olema veel. Käsi kobab tas-kuis ruttu-ruttu. On veel üks laeng, viis padrunit, need lähevad ropsuga püssi ja see paugub jälle.

Paugud vasakul. Seal polnud vas-tas kedagi, sealt tulid punased külla. Paarkümne meest hüppavad püs-ti ja nüüd kostab säält elavat ragi-nat.

Klassivend lamab ikka endisel ko-hal ning püss paugub. Vastas liigub, halle kogusid läheneb. Laskmine va-sakul ägeneb ja sellele seltsib ra-ginat ka paremal. Uuesti pingutab silm, ent... püss ei kuula sõna, lii-gub paremale ja vasakule, vajub siis otseti lumme. Käel on imelikult soe. Veri... Saatanad, mul on veel üks lask, ja uuesti teeb käsi katset püssi tõsta. Aga asjata... Selja taga kuulduv müdinat, mehed tulevad ta-gasi. Terve ilm muutub silmade ees mustaks, hallid kogud kaovad uttu. Pea vajub lumme... püss kui truu seltsimees kõrval.

Nagu kuskilt kaugusest kõlavad tuttavad sõnad: hoia end... peatse jälleägemiseni... sinu Asta...

Martin Annus.

Minu kodu.

On palju kodust kirjutatud, veel rohkem tast mõeldud. Kodu on inimese elumõte. Selleks tehakse tööd, et kodu oleks soe ja mugav, kuhu pärast päevatööd võiks puhkama minna. Ilusast, valgest kodust unistab igaüks.

Minu kodu on piklik, valge elamu, milles leiab peavarju kuus perekonda. Pole ta nii mugav, kui ehk vahest sooviksin. Aga oma mõnused on temalgi. Elamust natuke kaugemal on kõrvalhooned ja puud, sellised jämedad hõbepajud. Eemal on mets, teispool põllud.

Ilus on suveõhtul aia äärt mööda minna kuni kivihunnikuni. Eriti veel siis, kui aiaäärsel põllul on rukis, kus räägud saevad oma monotoonseid viise ja rukis tasa, nii salalikult kahiseb. On, kui jutustaks ta muinasjuttu. Sellist, mida sõnades väljendada ei saa, mis jätab hinge rahuliku ja õnnestava tunde. Suvi ilma rukkipõlluta ei tundu olevatki õige suvi.

Kuusemets on minu lemmikkohti. Seal on alati nii tore olla. Olgu siis suvel või talvel. Jalutada mõttes läbi lumise metsa, jõuda lagedale välja, üllatunult minna üle lagendiku järg-

misse metsatukka, istuda siis väsinuna kivil, jalad ripnemas üle ääre alla. Või jälle suuskadel sõites lumiseid kaugusi võita ja neile oma kirjad kirjutada. Või natuke vilul kevadpäeval üle loikude ja lompide jõuda kraavini, mis kulgeb läbi metsa ja heinamaa, täidetud jääsogasest veest ja hooletusse jäetud sillapalkidest. Seista seal, vaadata voolavasse vette ja unistada, lõpmatult palju unistada. Või kuumal suvepäeval joostes kraavi kaldale jõuda, sulistada vees, tulla siis kaldale, istuda kivil ja jälle unistada. Ükskõik, milal sinna lähed, ikka on seal nii tore ja vaikne olla, võib segamatult mõelda ja unistada.

Ja siis väsinuna koju tulla, ronida lakka värskesse heintesse ja uinuda rahulikuna ja õnnelikuna. Või talvel, suusaretkelt tulles, lambivalgel lugeda hirmus põnevat juttu, mis paneb isegi valutavad silmad unustama. Ükskõik kust tulla, koju jõudes võetakse sind ikka lahkelt vastu. Ikka alati hoollitsev ja hell ema ootab sind seal. Isa, vana, mõttes vaatab. Nii ilus, nii tore on olla kodus.

Virve Kraav.

Kui Küla-Kai käis meil.

Oli laupäev. Väljas sadas õrnu lumehelbeid ja must külmunud maapind muutus üha valgemaks ning talveunne uinunud puud kattusid pehme valge kuuega. Inimesed talitasid kiiresti ümber hoonete, sest kõikidel on veel mõndagi korraldada enne talve tulekut. Ainult ühel inimesel näis aega olevat küllaldaselt. Ja kes ei tunne siis seda inimest! Ei,

külas ei leidu ühtegi, kes ei tunneks Küla-Kaie. See nimi ei ole küll ta pärisnimi, aga kui kord on teda juba nii hüütud, miks ei või see nimi talle siis ka edaspidi jääda.

Nii teeb siis Küla-Kai tänagi ühe jalutusretke meile, sest tal ei ole ju kodus midagi teha, või nagu ta ise seda armastab öelda, olevat tal täna jälle kangesti igav.

Õuel kohtab ta peremeest, annab sellele jõudu ja pärib järele, kas perenaine on kodus. Saades teada, et viimane on kodus, jookseb kohe kiiresti toa poole. Eesruumis satubki Kai kokku perenaisega.

„Tere kah, perenaine! No mis siis teie pool ka head kuulda? Mul kodus nii kangesti igav kohe, et midagi pole teha. Tulingi siis siia, et sul vahest juhtub olema villakraasimise

maga söödetud põrsas, nii ilus ja rammus kui ta oli, aga näe, otsa sai. Mõtle, mõtle ometi, missugune suur kahju!“

„Oi sa heldekene küll! Ega tal ometi punataud ei olnud? Nüüd viimasel ajal on see haigus siinpool liikvel,“ võttis perenaine hirmunult sõna.

„Ei, punataud tal küll ei olnud, ma ju ise käisin ka vaatamas,“ va-

Johannes Ärmann.

Lumes tänav.

kraase. Näe, käisin eile Liivaku perenaisel abiks kapsaid riivimas ja tema, vana hea inimene, aitab ikka vaest ja viletsakest ka. Eks ta siis andnud mulle natuke lambavillu, et tee lõngaks ja eks ta sulle ära kulu.“

„No, eks sa siis või saada ka,“ vastas perenaine ükskõikselt.

„Näe, Liivaku perenaisel ka ikka suur kahju praegu. Mõtle ometi, kesknädalal saanud teisel seapõrsas otsa. Ei tea, mis tal viga olnud, aga juba paar päeva pole enam söögiivagi suhu võtnud. Temal kõik pi-

distas Kai edasi. „Kus sa siis ikka neid kõiki haigusi tead või oled! Eks Mätta Mihkel viinud möödunud aastal sea kliinikusse, aga ega need arstidki neid enam terveks tee. Vaatavad, kui aga kiiremini lahti saavad. Ei neil ole kahju sinu loomast.“

Perenaine otsis kraase, Kai aga vatras edasi.

„Aga kas sa tead, perenaine, mis ma sulle ütlen? Kingu Maiel käisid eile kosilased! Kus sõitsid toredata musta hobusega, kuljused hobusel kaelas, ja uhke vedruvankriga. Mina

arvasin, et on mõned võimumed, kes tulevad mõnele kohut mõistma, aga näe, pöörasid hobuse Kingu värvast sisse ja kohe viidi kosjaviinad tupp! Oli nagu ikka kuulda, et jõulu ajal olevat pulmad. Kus nüüd Maie on kangesti kärmas ja rõõmus, koob kangast ja valmistab pulmariideid. Mis muud kui veimevakk on veel tühi ja vana Madis tahab ikka tütrele kena kaasavara anda!“

„Vaata aga vaata, või siis Maiel käisid juba kosilased! Aga ega midagi, noored inimesed, lase elavad!“

„Lase elavad, jah! Ega Maiel midagi viga pole, ilus laps just kui ladvaõun,“ kiitis Kai omalt poolt.

„Võta, Kai, katsu sina ka seda saia! Ma hommikul tegin, ega ta suurem asi pole, ei kerkinud hästi,“ ulatab perenaine Kaiele värsket saia.

Kai võttis saia vastu ja tegi, nagu maitseks seda, aga seejuures hamustas suure suutäie, nii et ta tükk aega ei saanud sõnagi suust.

„Küll teil on aga hea sai! Ma ikka alati olen mõtelnud, et ei tea, kuidas sa seda saia teed, et ta nii hea maitsega on. Liivaku perenaisel oli ka saia tehtud, aga mitte nii hea ei olnud,“ sai ta viimaks öelda.

„Võta, vii see sai endale koju kaasa, saad ka hommikul kohvi kõrvale võtta!“

„Suur tänu, perenaisekene, suur tänu saia ja kraaside eest! Küll ma tulen sulle jälle kevadel appi kartuleid maha panema. Jumalaga siis nüüd!“

„Nägemiseni!“ lausus perenaine. „Päris ära tüütab oma jutuga niisugusel kibedal tööajal.“

Joh. Tarus.

Tuleks lumi. . .

*Ju ulub ja vilistab hullunud tuul,
ta paugutab uksi ja kohiseb puul,
ning aknale piitsutab sügisevihma,
mis tekitab sellele tilkade tahma.*

*Mil tuleks ju lumi ja kataks kõik mäed,
ta järele igäiks sirutaks käed.
Nii noored kui vanad — neil igatseb meel,
kuid lumi ei tule, sest sügis on veel.*

*Nii kurvana aknal on väikene Asta,
kui väga ta tahaks ju liugu nüüd lasta.
Toas askeldab isa, tal mures on meel:
kuis koju saaks heinad, mis kuhjas on veel?*

*Jah, lund on tõesti kõigile vaja,
tast ehitaks kelgule libeda raja.
Ta ehiks kõik metsad ja kaanetaks vee,
teeks heintegi toomiseks valeva tee.*

Lembit Annus.

Haiglas.

See tuli nagu välk ja pauk. Hommikul astus dr. Tamm äkki uksest sisse ja istus minu voodi kõrval asuvale toolile. Muljus siis minu kõhtu igast küljest, küsis üht ning teist ja lausus lõpuks:

„Hm-jaa, poisil on pimesool haige.“

Natuke kohkusin esialgu, kuid kohe lõin käega: „Las võtavad pealegi selle asja välja. Siis kugista kas või kive alla.“ Noh, ema võttis siis telefonitoru kätte, rääkis midagi ja tuli minu juurde teatega, et varsti lähen Erahai glasse.

Kõik läks kähku ja peagi olin haiglas. Lamasin voodis ja vaatasin ümbrust. Ega mul palju vaadata olnud. Olin neljandal korral. Aknast muud ei näinud kui Maarja kiriku torni, raagus puude latvu ja all asuva maja korstnast tulevat suitsu. Nii lamasin, pea tuhandetest mõttest kubisemas, vaadates aknast välja, kus raagus puude mustad oksad halli taeva tagapõhjal jõuetult tuule käes kõikusid. Erilist hirmu ma operatsiooni ees ei tundnud, aga ümbrus mõjus siiski natuke vastumeelselt.

Äkki tuli sanitar sisse, tassis mu kolmandale korrale ja pani selili voodi-taolise eseme peale lamama. Seal nühitati mu kõhtu, kuni ta kipitama hakkas. Siis tuli jälle üks sanitar ja pani mulle suure pika mantli selga. Hakkasin minema. Mantel oli kole pikk, takerdus jalgu nii, et oleksin peaaegu ninuli kukkunud. Sanitar, nähes mu seisukorda, võttis mantli sabast kinni. Läksin siis nagu taksikoer keti otsas kuni lõikuslauani. Seal seoti mul käed ja jalad kõvasti rihmadega kinni. Ja lama nüüd nagu punanahkade vang, teadmata, mida iga silmapilk võib tuua.

Ja juhtuski koledat. Mulle pandi „kuppel“ nina peale ja silmadele rätik. Hinga nüüd seda vastikut lõhna! Kõrvus hakkas kumisema, mõtted läksid segaseks. Kuulsin nagu

kuskilt kaugusest, kuidas dr. Linkberg nühkis harjaga käsi. Mõtted kadusid... Uinusin...

Kui ärkasin, olin oma palatis. Alguses ei saanud midagi aru; pea oli segane. Tahtsin külili pöörata, aga ei lastud. Selili oli millegi pärast nii vastik olla, et kas või sure ära. Aga liigutada mind üldse ei lastud, rääkimata külili pööramisest. Nii vihane ei ole ma vist küll kunagi olnud kui seekord. „Mis see neile teeks, kui keeraksin end külili, nad tahavad mind ainult kiusata,“ mõtlesin endamisi ja võib-olla väljendasin seda ka kõvasti. Aga niipea, kui tegin katset pööramiseks, krapatsati õlast kinni ja sunniti mind alistuma.

Kaks esimest päeva olid „vilet-sad“. Aga teistel päevadel muud ei saanud kui naerda. Siis oli elu lõbus.

Igal õhtul käis dr. Linkberg mind vaatamas. Kohe kui sisse astus, ütles: „Näita keelt.“ Kui olin näidanud, lausus ta: „Oh, pole viga!“ Ei tea, mis mu keelel siis viga pidi olema? Operatsioon pidi olema küll kõhu juures, aga kes teab, magama nad minu ebaloomulikult panid ja võib-olla ka keele juures nuga tarvitasid? Keel on küll suus, aga kas ongi enam õiget otsa pidi ja õigesse kohta tagasi pandud?

Minu toakaaslaseks oli hr. Savi, üks neist õnnetuse ohvreist, kes näituse ajal omnibuse ja maja vahele jäi.

Minu ravijaskond oli väga humoorikas ja lõbus. Eriti nalja tegime Mariga. Ükskord küsis sanitar Huugo Mari käest põrandaharja, mida aga Maril ei olnud. Siis pühkis Huugo Mariga põrandat ja põrand sai veel puhtamaks kui harjaga puhitud.

Kord tuli Mari hr. Savi aset tegema, võtmed vöö vahel. Hr. Savi võttis aga Marile märkamatu võtmed ja peitis ära. Ase tehtud, Mari väljus toast. Parajasti toodi üks haige kliinikusse. Elmar, (üks sani-

tar) kes pidi haigele pesu andma, küsis Marilt võtmeid. Mari arvas, et võtmed on köögis. Ajas kõik köögi pahupidi, aga muidugi ei leidnud. Aliide (üks põetaja) võttis võtmed hr. Savilt ja viis Elmarile. Mari tuli õnnetu näoga köögist. Elmar aga tegi pahase näo ja lubas õele ära kaevata. Selliseid nalju juhtus iga päev nii, et haigla elul midagi viga ei olnud.

Eelviimase päeva õhtul tuli, nagu

harilikult, dr. Linkberg mind vaatama, ainult minu keelest ta enam huvitatud ei olnud. Küllap oli tal tähtsamat ees. Ja see „tähtsam“ oli klambrite äravõtmine haava küljest. Ega see klambrite äravõtmine midagi olnud: karnaks! ja olidki ära.

Aga eks siis tulnud ka lahkumis-päev kätte. Jumalaga nüüd, vanad naljad! Päris kahju oli lahkuda... Aga kojuigatsus võttis siiski ülekaalu.

Olev Mäelo.

Albert Kulasalu.

Nurk aiast.

Kui kaupmees ei oska vöörkeeli.

Kolm kilomeetrit Kärevere sillast kirde poole asub Kärevere-Kuresoo III klassi maantee ääres perekond Lipstükkide talurahvakauplus ehk rahvakeeles „suslapood“. Ärijuhiks ja ühtlasi personaaliks on August Lipstükk, keda harva aitab ka ta ametlik abielunaine Maali.

August Lipstükk on harilik surelik inimene, nii nagu neid leidub maa-keral mitmeid miljoneid. Ta on sündinud, kasvanud ja elab nagu teisedki inimesed. Samuti sööb, joob ja töötab ta teiste inimeste kombel. Üldse sarnaneb ta väga normaalse inimesega, kuid ühe imeliku asja pärast erineb ta hulkadest inimestest. Nimelt — ta ei oska ühtegi vöörkeelt, olgugi et ta on ainuke kaupmees Käreveres. Ennemalt oli olnud tal küll üks Jussi-nimeline noormees äris abiliseks, kes oskas pursida vene ja saksa keelt. Kuid juba 6 kuud tagasi läks Juss sõjaväkke sundaega teenima, kaasa viies ka oma vähese vene ja saksa keele oskuse. Nii on August jällegi üksinda ja peab mässama poes. Ta õpib küll vene keelt, kuid imelikul kombel ei ole ta senini selgeks saanud ühtegi sõna. Leti all on tal koguni neli vene keele sõnaraamatut, mida ta igal võimalikul juhul tuhnib, kui aga äriiline tegevus natuke mahti annab.

Praegu on ta jällegi „ninapidi“ raamatus, kui poeüks avaneb ja sisse tulevad vaieldes kaks venelast, kes lähedal soos kraavi kaevavad.

„Tjere, tjere,“ ütleb vanem halli habemega venelane.

„Tere,“ vastab kaupmees tervitusele külmalt, sest ta teab, et nüüd tuleb igavene keele murdmine ja kätega kõnelemine.

„Ljubage mne dva kilo saharo!“ ütleb halli habemega venelane kaupmehele.

„Mis, sahhariini tahate teie? Ei, sahhariini mul küll ei ole, selle müümine on kõvasti keelatud.“

„Net, net,“ kostab venelane, „ja hatšuu saharo!“ — „No, armas ini-

mene, saad isegi vahest aru, et mul sahhariini ei ole,“ karjub Lipstükk kätega veheldes.

Nüüd ei oska venelane muud teha, kui läheb suhkrukoti juurde ja näitab näpuga sellele. Tuleb tagasi leti juurde ning asetab kaalule 2-kilolise kaalupommi. Lipstükk saab nüüd aru, et mitte sahhariini ei taheta, vaid hoopis suhkrut.

„Pagan võtku seda vene keelt,“ pobiseb ta enda ette. Ta kaalub suhkru ja läheb tagasi leti taha.

„Ljubage mulle adna karp papirosa!“ küsib jälle venelane.

„Mis papiroosa? Ei, roosat pappi mul küll ei ole. Ainult pruuni ja valget on,“ ning sikutab leti alt terve laadungi pappi välja.

„Ne, ne,“ karjub venelane, „ljubage mulle papirosa!“ — „Saad aru, et mul roosat pappi ei ole!“ karjub vihast punetav Lipstükk. Venelasel ei jää jällegi muud üle, kui minna leti taha ja riulilt paberossikarp võtta.

Venelane maksab arve ja naerdes lähevad nad uksest välja. Lipstükk tänab jumalat, et sai nii ruttu vandkadest lahti ja võtab leti alt vene keele sõnaraamatu. Jaa, päris õige, sahar on küll suhkur. Ta tahab vaadata veel, kuidas pabeross on, kuid seda pole võimalik teha, sest sisse astub kaks matkailikonnas noormeest. Kindlasti on siin tegemist turistidega.

„Pliis giv mi van kilo bred änd buttö!“ küsib üks neist.

„Mis teie soovite?“ küsib kaupmees, tehes üllatunud näo. Inglise, vist aru saades küsimusest, küsivad uuesti: „Bred änd buttö!“

„Ah putru soovivad noorhännad!“ (Tuppa Maalile:) „Kuule, eit, kas sul veel seda eileõhtust tatraputru on, siin ühed kentsakad tahavad!“ — „On küll!“ saab ta rahuldava vastuse. Varsti tuaksegi letile kolmetoobiline kauss tatrapudruga.

„Nõu, nõu,“ eitavad inglased, „pliis us bred änd buttö!“ — „Siin

ongi see puder," näitab kaupmees letil asuvale kausile. Inglased ei oska muud, kui võtavad nüüd käed appi. Üks neist võtab letilt leiva, kuna teine näitab klaaskapis asuva või peale.

„Ah leiba ja võid soovite, mis te siis kohe ei ütelnud,“ pahandab Lips-tükk. Inglased maksvad arve ja lahkuvad.

„Pagan teab, mis keel küll see oli,“ kirub Lips-tükk üksi poodi jäädes. Kuid egas ta kaua seda mõteldagi saa, sest poodi tuleb umbes 50-aastane kuivetonud naisterahvas.

„Bitte geben sie mir Speck und Fleisch,“ ütleb sissetulija kaupme-

hele. Lips-tükk teeb hirmunud näo ja ütleb prouale, et oodaku üks minu-t. Ta jookseb ruttu tagatuppa, kus Maali parajasti akent peseb.

„Oi, oi, oi, oi, piste löi rindu,“ oigab ta vaevalt kuuldavalt. „Mine sa, Maali, poodi, üks jäi ootama, ma niikaua istun siin, vahest lööb ta-gasi!“ Maali lähebki.

„Pääsesin küll selle sakslase, või pagan teab, mis ta oli, käest, kuid ega tea, vahest tuleb iga päev veel tundmata keeltega inimesi poodi, mis sa siis vaene hing ütled!“ pobi-seb Lips-tükk voodi serval istudes.

Gustav Ilves.

KOOLIELU

KLASSIDEVAHELISEST MALE-TURNIIRIST.

Eelmisel veerandaastal Maleringi poolt korraldatud klassidevahelisest turniirist võtsid osa kuue klassi meeskonnad. Parima maletasemega klassiks osutus kommertsk. I klass, mille meeskond, koosseisus: Elmar Mikkel, Kalju Kääri, Heinrich Pärn ja Enn Kera, saavutas 18,5 punkti 20 võimalikust.

Turniiri võitnud klassi õpilased on en-nemgi tundnud elavat huvi malemängu vastu. Nii on korraldatud peaaegu igal aastal meistriturniir klassi meistri nimele ja osa võetud ka kooli meistriturniiridest. Selle tagajärjel võis kommerts-kooli I klass ka välja panna võimetelt teistest klassidest ühtlasema, parema ja suuremate kogemus-tega meeskonna.

Turniir kujunes võrdlemisi põnevaks ja kolme järgneva (s. o. II, III ja IV koha omandanud) klassi vahel oli konkurents eriti tugev.

Tagajärjed:

I ja kooli meister kommertsk. I klass 18,5 punkti.

Meeskond koosseisus E. Mikkel, K. Kää-ri, H. Pärn ja E. Kera.

II progümnaasiumi V klass 10 punkti.

Meeskonnas F. Kommusaar, Vold. Toots, K. Saavo, A. Kulasalu ja V. Toots.

III kaubanduskooli II klass 9,5 punkti.

Meeskonnas Pinka, K. Kivastik, M. Loog ja L. Saar.

IV kaubanduskooli III klass 9 punkti.

Individuaalselt, laudade järgi, olid taga-järjed:

1. laud: 1.—2. F. Kommusaar ja E. Mikkel 3,5 punkti, 3. Helbe 3 punkti.

2. laud: 1. K. Kääri 5 punkti
2. K. Kivastik 4 punkti
3. Ummik, Toots, Vold. ja Värk à 2 punkti.

3. laud: 1. H. Pärn 5 punkti
2. F. Mägi 3 punkti
3. K. Saavo ja M. Loog 2 punkti.

4. laud: 1. E. Kera 5 punkti
2. Nõu 3 punkti
3. A. Kulasalu ja V. Toots 2,5 p.
Elmar Mikkel.

„JOLI“ KAANEKAVANDITE VÕISTLUSEST.

10. jaan. Kunsti- ja Reklaamring kuulutas välja „Joli“ kaanekavandite võistluse. Võistlustööde äraandmise viimaseks täht-päevaks oli 30. jaanuar. Nimetatud ajaks oligi esitatud kümnekond kavandit, milli-seist neljale määrati žürii poolt auhinnad järgmisel:

I auhinna (kr. 3.—) vääriliseks tunnus-tati kavand, mis esitatud varjunime all „Raudmees“. Autor Enn Kera.

II auhinna (kr. 2.—) omandas Linda Haavakats (kaub. III kl.) varjunime all „Nelli Naljhammas“.

Kolmandaid auhindu anti välja kaks.

III auhind (kr. 1.—) anti Senta Tappole (kaub. III kl.), esitatud varjunimega „Blon-diin“.

III auhinna (kr. 1.—) omandas ka Leo Saar (kaub. II kl.), varjunimega „Üleaedne“.

Üldiselt võib ütelda, et tööd oli võe-tud tõsiselt ja läbikaalutult. Ainult üks või kaks kavandit jätsid pooliklikkuse mulje.

— n —

MÄRKMEID RAHVUSKULTUURILISE
RINGI TEGEVUSEST.

Sel õppeaastal on olnud Rahvuskultuurilise Ringi tegevus küllaltki intensiivne. On täidetud aktuste kavasad ja peetud kooskõnu.

Suurema üritusena korraldas Rahvuskultuuriline Ring kõnekursuse. Hr. J. Valgma andis kokkuvõtliku ülevaate kõnesse puutuvast küsimusist. Eriti rõhutas ta, et kõne on inimeste kultuurilisim relv, mille abil saab üksikisik oma veendumused ka teiste kohta maksma panna. Kõnevõime on harjumus, mitte aga anne.

Hr. J. Valgma rääkis kõne liikidest, kompositsioonist, jne. Kuna on tähtis, kuidas

kõnelda, siis korraldati kõnekursusel nn. proovikõned. Kõnekursus oli huvitav ja temaga võib täiesti rahule jääda.

Järgmisteks tähtsamaks üritusteks on Rahvuskultuurilise Ringi poolt korraldatavad kõnevõistlused. Kavatsusel on korraldada kaks kõnevõistlust: ettevalmistatud ja improvisatsioonikõne.

Improvisatsioonikõne võistlus korraldatakse märtsikuus. Sel juhul võistlusest osavõtjad saavad teema teada mõned minutid enne võistluse algust.

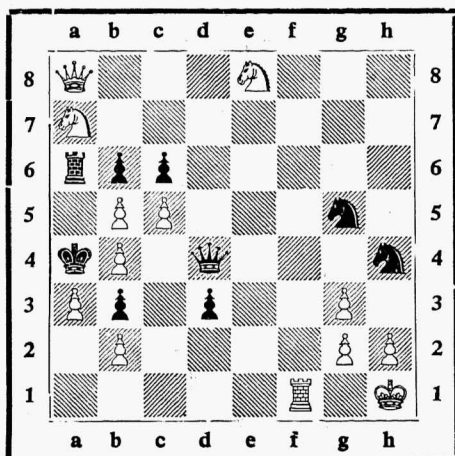
Loodetavasti on õpilased kõnevõistlusest huvitatud ja võtavad sellest rohkearvuliselt osa.

Esta Kolmkant.

M A L L O

ÜLESANNE NR. 3.

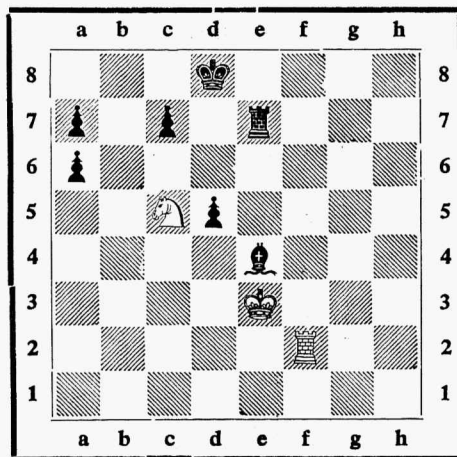
E. Mikkel.

Algaja võidab nelja käiguga.

ÜLESANNE NR. 4.

E. Mikkel.

Valge algab ja viigistab.

ÕIENDUS.

Eelmises numbris ilmunud ülesandes nr. 1 Lg3 ja ülesandes nr. 2 Lh7 peavad olema valged malendid.

Ilmus 2. märtsil 1939.

Vastutav peatoimetaja: L. Vihalem. Keeleline korrektor: J. Valgma. Kunstiline nõuandja: V. Sisask. Majandusjuht: E. Moss. Talitusjuht: K. Väärsi. Tegevtoimetaja: E. Kera. Toimetus: E. Mikkel (sekretär), L. Kruusmaa, E. Vasemägi, A. Kõdar, L. Pehk, A. Killomann. Talitus: A. Miitel, V. Lepik.

KOOLIDELE

ALATI LAOS
SUURES VALIKUS

VORMIKLEIDI-, ÜLIKONNA-, PALITU-,
VOODRI- JA PESURIIDEID; NOORKOT-
KASTE, GAIDIDE, KODUTÜTARDE RIIDEID;
IGASUGUSEID KÄSITÖÖRIIDEID.

VALMISRIIDEID
ERITI ODAVATE HINDADEGA.

M. JÄNES'E SUURÄRI

TARTUS, KAUBAHOOV 8-9-10-11-12. TELEF. 5-91.

Esimene Eesti

*Mesikoogi-
tööstus*

J. LILL

Tartus, Võidu 29

**FOTO-ATELJEE
LUI KRIISA**

TAHE 41, TARTU
KONETR. 9-90

LH

53118

ÕPPERAAMATUID,
KIRJUTUSMATERJALE,
KOOLITARBEID

s o o v i t a b

RIKKALIKUS VALIKUS
MÕODUKATE HINDADEGA

„KOOLIVARA“ VÕIDU 10, TARTU.
TELEFON 8-29.

H·BERG

VÕIDU 15 TARTU

KELLA-KULLASEPAÄRI
MÄRGI- ja TEMPLITÖÖSTUS
ASUT. 1899

TELEFON 19-38

Kõige soodsamalt ostate
koolitarbeid ja raamatuid

A. SAAR'E

kirjutusmaterjali- ja
raamatukauplusest

Tartus, Raekoja 2

Valmisrõivaste- ja
tellimiste-äri

Gustav Mark

Tartus, Aleksandri 9

Suures valikus naiste- ja
meesterahvaste

VALMISRÕIVAID

Töö korralik!

Hinnad odavad!